

IGOR
MAROJEVIĆ

Beogradanke

■ Laguna ■

Copyright © 2014, Igor Marojević
Copyright © ovog izdanja 2014, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.

SW-COC-001767

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Beogradanke

Sadržaj

1.

MUŠKA PRIČA	11
IGRICA	37
FILOZOFIJA ZA SVAKOG.	55
POSLEDNJI <i>FILIPSOV</i> MODEL.	75

2.

UNUTRA.	95
PRODAVNICA POKLONA	121
DVADESET PET GODINA LJUBAVI	147

3.

SIVI KOMPLET	175
<i>O autoru.</i>	193

1.

MUŠKA PRIČA

Tata mi je dao ime po sebi. Zvao se Jovan, a ja sam Jovana. Bio je veoma uspešan, diplomirani elektroinženjer. Otkako sam krenula u školu, smatrao me svojom uzdanicom. Očekivao je da budem najbolja učenica, a kasnije i da briljiram u muzičkoj školi, na odseku za klavir. Morala sam da ispunjavam tatine ambicije jer me je za svaku četvorku u školskom dnevniku ošamario, doduše nikada prejako. Slabije ocene nisam ni dobijala.

Nisam izlazila uveče sve do trećeg razreda gimnazije. Tata je tvrdio da je tako mnogo bolje za mene. „Samo se brinem za tebe, Jovana“, govorio mi je: „Za razliku od Jaše, ti si žensko.“ Jaša je bio moj tri godine mlađi brat Janko koji nije bio dobar učenik, ali se to od njega nije ni očekivalo. „Ako se slučajno ne udaš, moraćeš da imaš sigurnu egzistenciju koju nećeš moći da obezbediš bez diplome“, govorio mi je tata.

Iako je po struci bila pravница, mama Koviljka nije imala baš najbolji osećaj za pravdu. Nije htela mnogo

da se meša jer je volela i poštovala svog muža i donekle ga se plašila. Nisam joj previše zamerala jer sam je ipak osećala kao najbližu u porodici.

Kad sam završila gimnaziju, tata mi je kod zemunskog *Teleoptika* sredio stipendiju u Školskom centru u Rajlovcu kraj Sarajeva. Činilo mi se da je moj otac svemoćan. Doduše, lično sam morala da položim prijemni ispit. Stipendija je pokrivala školovanje za elektroinženjera i obezbeđivala posao u struci u *Teleoptiku* posle diplomiranja.

Iako smeštena u civilni deo rajlovačkog studentskog doma, dobila sam vojnu legitimaciju, kao i svi ostali. Morala sam da je pokažem kad god uđem u kompleks.

Kad sam zbog ispita koji nisam položila izgubila drugu godinu, uskraćeno mi je pravo na dalje školovanje. Kao i još devet studenata kojima se desilo nešto slično, ostala sam bez vojne legitimacije i morala sam da se vratim kući. Pošto je porodica trebalo da obešteti *Teleoptik* za dvogodišnji iznos moje stipendije a tata me nazivao rasipnom i neodgovornom, počela sam da se osećam baš tako. Bio je ljut pa mi nije dozvoljavao da izlazim, osim u bioskop s Jankom ili u poslepodnevne šetnje sa nekadašnjim školskim drugaricama iz Trinaeste beogradske gimnazije.

Požalila sam se mami. Ona mi je rekla da bi malo ko mogao da ispuni očekivanja mog tate. Po njoj je najbolje bilo da mu nasamo priznam da nisam sposobna da mu udovoljim. Kad sam to čula, uplašila sam se. Nije to bio strah od očevog reagovanja na moje reči, nego od neprijatne situacije. Tako sam rekla i mami.

– Ako ti je lakše da trpiš decenije manjih neprijatnosti nego sat velike, koja bi dala rešenja – savetovala me je – a ti onda trpi, Jovančice! I sama sam takva.

Razočarana svojom neodlučnošću, gorko sam zaplakala.

Srećom, u maju sledeće godine dobila sam poziv da se u septembru vratim u Rajlovac. Posle se pročulo da je otac jednog od devet studenata koji su kao i ja izgubili godinu, našao vezu u Generalštabu. Ovome je po direktivi sređeno da nastavi studije, pa smo i nas devetoro mogli opet u Rajlovac. Najsrećnija okolnost bila je ta što roditelji više nisu morali da vrate pare za stipendiju. Za preostalo vreme u Beogradu, tata je počeo da me pušta da izlazim.

U grupi ponavljača koji su dobili pravo da nastave školovanje u Rajlovcu bio je i Mladen iz Čačka. Imao je tople zelene oči koje su mu lepo pristajale uz crnu kosu i činile ga nalik na dobra čoveka. Sviđalo mi se i što nije previše govorio. Nije to bila jedina stvar koja nas je činila srodnima. Mladen je bio moje visine. Njegov otac, baš kao i moj, svom detetu je zbog izgubljene godine činio džumbus, dok su roditelji drugih ponavljača tešili svoju decu.

Prvi put sam vodila ljubav u dvadeset trećoj godini. Tada sam spavala s Mladenom. Već smo se bili zblížili i bilo je dovoljno samo nekoliko poljubaca i dodira da pređemo iz jedne vrste bliskosti u drugu. Nije me bolelo, čak mi je na kraju bilo i merak. Tada sam inače koristila nekoliko sarajevskih reči koje su mi se svi-dele. Posle vođenja ljubavi, toliko sam se raznežila da

sam ljubila i milovala Mladena čak i kad je on zaspao. Nekoliko dana posle toga, dala sam uslov za četvrtu godinu.

Krenulo mi je. Ali na nesreću, ne i Mladenu. Ponovo nije uspeo da dâ uslov pa je definitivno izgubio pravo na školovanje i na dalje uživanje stipendije od firme koja mu je pokrivala studije. Stigli smo još samo jednom da vodimo ljubav. Onda se Mladen spakovao i vratio u Čačak.

Samo nekoliko dana potom, čula sam da je izvršio samoubistvo. Bila sam šokirana, jer sam ga smatrala punim života. Nisam znala da li se Mladen ubio zbog uslova koji nije dao, ili zato što više nije mogao da me viđa. Ili je sebi oduzeo život jer njegova porodica nije imala da vrati pare firmi koja mu je dala stipendiju? Umesto da kroz ritual sahrane u Čačku ublažim bol i saznam odgovor na pitanja koje su me mučila, morala sam da ostanem u Rajlovcu i polažem još jedan ispit koji sam bila prijavila. Pomišljala sam da se Mladen možda ubio jer ga je porodica odbacila. Poveravao mi je kako se oseća usamljeno i da ne pripada nigde. Njegovo samoubistvo bilo je prva smrt u mojoj okolini koja me je pogodila. A onda, nepune dve godine kasnije, čula sam da su dva moja drugara iz osnovne škole poginula u Vukovaru, na ratištu...

U međuvremenu je Školski centar u Rajlovcu rasformiran. Nastavila sam studije u Beogradu.

Prvih dana na novom fakultetu, nas koji smo studirali u Bosni skoro svi su gledali s visine. Samo jedna od studentkinja koje su u Beogradu i počele studije bila je otvorena prema meni. Jedino ona, Dunja, osmehivala

mi se kada se vidimo na fakultetu. Nenačikla na takvu srdačnost, uplašila sam se da je možda lezbijka. Ali uskoro sam razumela da je Dunja samo dobro namerna i da želi da mi objasni kakvi su ispiti i prilike na fakultetu. Jedino s njom sam mogla da popijem kafu i ispričam se na pauzi. Takve stvari su uvek dovoljan razlog da žena prihvati nekoga.

Kada sam razumela da je ljudima iz uprave fakulteta cilj da što pre i što bezbolnije puste studente poput mene da uzmu diplomu, konačno sam mogla da se malo opustim i organizujem život po svojoj volji. Odlučila sam da polako očistim preostale ispite i diplomiram. Dok su ljudi u mom okruženju sve više oskudevati ili ginuli po ratištima, pristojno sam zarađivala u jednom butiku u Balkanskoj koji je držao Dunjin mladić Darko. Tek u to vreme su mi se ublažili patnja i bol zbog Mladena.

Na poslu mi je bilo prijatno, ali nisam volela što lažem roditelje da vreme koje sam provodila u butiku, provodim na fakultetu. Darko je bio opušten i nije tražio da mu persiram.

Lepi dani su potrajali dok nije počela hiperinflacija. U to vreme je moj tata iznenadno došao u butik. Javio mi se i tražio gazdu. Kad sam ga upoznala s Darkom, Jovan mu je saopštio da njegova ćerka mora da diplomira i dâ otkaz. Nije me čudilo što me Dunjin dečko pustio bez problema, ali jeste to što se konflikt s tatom završio mirno i bez neprijatnosti. Na tome sam mu na neki način bila zahvalna.

Nepunih šest meseci pošto sam diplomirala, tata me je zaposlio kao pripravnicu u firmi *Elektroluks*.

Srećom, situacija u zemlji bila je isuviše haotična da bi *Teleoptik* tražio obeštećenje za stipendiju.

Negde u ta doba, slučajno sam u bioskopu srela Ognjena, svog druga iz gimnazije. Bila sam ushićena. Stekla sam poverenje u Ognjena još u srednjoškolskim danima, kad mi je priznao da mu se sviđam ali i da mu je važnije da budemo drugovi. Iako se i on meni dopadao kao muškarac, pridobio me je željom za prijateljstvom. Ali sada su moji prioriteti bili sasvim drugačiji, kao i njegovi. Prilikom sledećeg susreta, u nekom baru, ispostavilo se da smo i Ognjen i ja sami i da oboje želimo porodicu.

Ognjen je bio visok, lep i perspektivan, mada inertan po prirodi. Ja ionako nisam očekivala da nova veza može da preraste u ljubav kakvu sam osećala za svog prvog mladića. Mislila sam da se žena istinski zaljubljuje samo jednom u životu i da sam svoju šansu izgubila Mladenovim samoubistvom.

Udala sam se posle godinu i po dana veze. Seks nam je bio divan, možda zbog uzajamne fizičke privlačnosti, ili što sam želela da ga tako doživim. Možda je stvarno bilo dobro, ali čim bi Ognjen doživeo vrhunac, okretao se na stranu. U tim trenucima sam osećala da je njegova ljubav manja od moje.

Srećom, njegova majka, brat i snaha bili su uviđavni pa su često išli u vikendicu u Vranić. Muž i ja smo svakog vikenda mogli da budemo sami.

Godine 1998. dobili smo sina Marjana. Činilo mi se da živim razdoblje skladnog i ušuškano porodičnog života. Nismo oskudevali jer je Ognjen postao cenjen bankar, a ja sam posle stažiranja i oporavka od

porođaja dobila pravi posao. Bila sam jedna od dve elektroinženjerke u *Faraon inženjeringu*, građevinskoj kompaniji za zidanje poslovnih i stambenih zgrada koju su držali ljudi bliski vlastima. Dunja je bila druga elektroinženjerka i ona mi je namestila posao. Plata je bila unosna. Deo naših obaveza nije imao veze sa strukom – bavile smo se organizovanjem zabava na otvaranjima diskoteka, kockarnica i noćnih klubova u okviru objekata koje je *Faraon inženjering* zidao, ili bio njihov vlasnik. To mi je sve bilo sumnjivo – na otvaranjima je bilo dosta sumnjivih likova – ali na neki način i uzbudljivo.

Tata mi se naglo razboleo i umro od raka pluća. Nije me bolela samo njegova smrt, nego i majčina patnja zbog gubitka muža. Po ceo dan je bila zamišljena, pušila je i ćutala. U najboljem slučaju, čitala je knjige koje su u osamnaestom veku napisali neki Francuzi.

Meni je malo olakšavao Ognjen. Od tatine smrti potpuno mi se posvetio, osim što skoro da i nismo vodili ljubav. Ali ponovo je podsećao na onog druželjubivog dečaka iz gimnazije.

Zbog brige za mamu nisam mogla da se angažujem oko ostavinske rasprave. Njome je Janko dobio stan u Požeškoj u kojem je već živeo s porodicom i mamom, a meni je pripala vikendica u Barajevu. Jankova nekretnina vredela je neuporedivo više. Takođe, u delu podruma koji mu je pripao sa stanom, brat je držao teretanu od koje je dobro živeo.

Ognjen mi je rekao da ne želi da se meša u posla moje porodice. Pošto sam ga ipak pitala šta misli o ishodu ostavinske rasprave, rekao mi je da mu se čini

da ni vikendica nije loše rešenje. Pošto sam ga tih dana volela više nego ikada – verovatno i više nego Mladena – bila sam srećna zbog budućih porodičnih odlazaka u Barajevo.

Kad sam se oporavila od očeve smrti, vratila sam se pitanju stana. Obezbedila sam da za dva manja zamenimo onaj u kojem sam odranije živela sa sinom, mužem, svekrvom, jetrvom i deverom. Zahvaljujući Relji Đokiću, vlasniku *Faraon inženjeringa*, dever i jetrva dobili su jedan, a nas troje drugi stan. Nalazio se na Karaburmi. Tamo ćemo Marjan, Ognjen i ja živeti utroje jer se svekrva zastalno odselila u Vranić. Gazda mi je omogućio da naš stambeni prostor spojimo s delom potkrovlja zgrade. Takvu povlasticu Relja je davao samo pojedinim žiteljima zgrada čiji je bio vlasnik. Zbog njegovog ustupka osetila sam se korisno. Nadala sam se da moja transakcija nije uticala na kasniji bankrot *Faraon inženjeringa*.

Kada sam ostala bez posla, Ognjen mi je preko jednog svog klijenta obezbedio radno mesto u *Tel-elektru*. S obzirom na to da smo još od smrti mog tate retko vodili ljubav i da se nekako ohladio, tešila sam se time što bar imam sreće sa poslom.

Zajedništvo sa mužem sve više se svodilo na nabavke u marketima i odlaske na svadbe, rođendane, slave i sahrane. Kada sam rekla Ognjenu kako mi se čini da on izbegava vođenje ljubavi, pravdao se obavezama u banci, druženjem s kolegama i klijentima i mojim bolom zbog tatine smrti. Rekla sam mu da sam odavno prebolela oca. Pitala sam ga da slučajno nema neku drugu a on je sve poricao. A onda sam putem anonimnog

imejla saznala da Ognjen ima ne samo još jednu ženu nego i još jedno dete!

Pokazalo se da je, godinu i po dana pre toga, u banci u kojoj je radio upoznao novu i lepu sekretaricu koja se zvala Staša i bližila se četrdesetj. Bila je sama i neudata i po svaku cenu je želela da rodi. Ognjen joj je bio pri ruci i tako je započela romansa. Staša mu je ponudila sve što ja nisam – s crvenim noktima, izblajhana, uvek u kratkoj suknji i na visokim štiklama, ličila je na modele iz modnih magazina ili na glumice iz porno-filmova. Meni su žene iz ta dva posla uvek ličile na sestre bliznakinje.

Ognjen je i dalje sve poricao. Osećala sam da me, dobivši dete sa drugom, poništio kao ženu. Međutim, želela sam da uz sebe zadržim oca svog deteta pa sam ga kroz suze molila da prestane da viđa Stašu van radnog mesta. Pokušala sam da mu se ponovo dopadnem.

Do tada sam bila malo bucmasta ali visoka brineta. Ofarbala sam se u svetloplavo i počela da lakiram nokte i držim dijete. Zbog želje da budem vitkija nisam baš mnogo jela, mada sam ionako gubila apetit zbog tuge i samoispitivanja gde sam pogrešila. Dok sam fizički postajala neka druga, samoj sebi sam na trenutke bila smešna.

Kada je konačno priznao da ima neke veze sa Stašom i njenim sinčićem, Ognjen me je optužio da sam ga stavila u drugi plan dok sam radila u *Faraon inženjeringu*. Ako su me deprimirale njegove lakonske reči kojima je pokušao da opravda prevaru, potpuno me je razorila njegova odluka da ostanemo u braku ali da on viđa i Stašu. Nije mi bilo od neke utehe ni to što

sam znala da u stvari nije zaljubljen u sekretaricu, i da razlog da ostane s njom nije ni u želji da se dokaže ili da se priseti slatke muzike mladosti. Činilo mi se da mu se prilika ponudila sama i da je on čovek koga u ličnoj inerciji mrzi čak i da se nečega liši. Sada mu je bilo teško da napravi izbor između mene i Staše, kao i između Marjana i drugog sina. Učinilo mi se da je inercija veća nevolja i od hiperaktivnosti, a ja sam uvek bila hiperaktivna.

Romansa između Staše i Ognjena urodila je upravo onim što je trebalo sekretarici: detetom i mojim zahtevom za razvod. Pošto je stan na dva nivoa koji sam obezbedila preko *Faraon inženjeringa* po dokumentaciji pripao Ognjenu, pre nego što sam se preselila pričala sam sa mamom i bratom o novoj raspodeli stambenog prostora ostalog iza tatine smrti. Ali Jan-ko je rekao da ne može ničega da se liši jer ima ženu i dvoje dece, a vodi računa i o majci. Ona se od tatine smrti još nije bila oporavila, pa nas je zamolila da se sami dogovorimo. Uostalom, da je bila u stanju da se bavi praktičnim stvarima, tražila bi da barem vikendica glasi na njeno ime. I sama više zabrinuta za majčino zdravlje nego za nekretnine, odlučila sam da prestanem da je opterećujem pričom o stambenom prostoru.

Našla sam garsonjeru na Čukarici blizu mame, Jan-ka i Trinaeste beogradske gimnazije, preselila se sa Karaburme i odvela dete sa sobom. Vratila sam prirodnu boju kose. Telesnu masu nisam, niti sam mogla, jer mi nije tako često bilo do hrane.

Advokat Andrija Gilić tvrdio mi je da bih mogla da brakorazvodnu parnicu rešim u svoju korist, ali

da ću u vezi sa stanom na Karaburmi najverovatnije izgubiti sva prava. „S obzirom na to da ste zamenili stan koji nije stečen vašim zajedničkim doprinosom za vreme zajednice života u braku“, govorio mi je, „takva imovina ne može da uđe u korpus bračne tekovine.“ Međutim, ispostavilo se da dobro poznaje sudiju Mila Vukića koji je vodio slučaj. Kad sam to prenela Janku, zaključio je da ipak možda ima šanse da rešimo stambeni problem. Savetovao mi je da zamolim Andriju da me upozna sa Vukićem. Kad sam to prenela advokatu, on je rekao da ideja mog brata možda i nije baš najbolja. Janko ipak nije odustajao, pa sam nazvala Andriju i rekla mu da ako me upozna sa sudijom, barem ću znati imam li čemu da se nadam. Gilić je oklevao, ali na kraju je pristao.

Kada je u *Sport kafeu*, gde smo se našli utroje, saslušao moju priču o sudskom procesu, sudija Vukić mi je sugerisao da uz Andrijinu pomoć pokrenem imovinsku parnicu i da prikupim dozvole za pripajanje tavanskog prostora stanu. Rekla sam mu da nemam ništa napismeno. On mi je predložio da se vidim sa Reljom Đokićem i da mu tražim dozvole, ne bih li proverila na koga one glase, da li na mene ili na Ognjena. Odgovorila sam mu da bi mi bilo neprijatno da pričam sa Reljom o tome jer je *Faraon inženjering* propao. Milo Vukić je rekao Andriji da je, svedjedno, optimista i da pokrene imovinsku parnicu. Meni je rekao da mu se dopadam.

Andrija mi se za dva-tri dana požalio da ga sudija proganja tražeći da nas izvede na ručak. Pristala sam, ali se tog dana namerno nisam skoro nimalo doterala.

Našminkala sam se ne koristeći korektor i olovku za oči, obukla dugu haljinu i obula baletanke. Sve to nije smetalo pedesetogodišnjem sudiji da me posle ručka, dok smo njegovom tojotom pratili advokata kući, pozove kod sebe na kafu.

Kad smo stigli pred Andrijinu zgradu, ovaj me je odveo u stranu i upozorio da budem oprezna. Obećala sam mu da hoću ali sam Vukićev poziv ipak prihvatila. Njegovo društvo mi je prijalo jer je bio opušten i činio da se osećam bezbedno. Te večeri smo samo pričali.

Uskoro smo počeli da izlazimo. Milo je i dalje bio opušten i korektan, čak i maksimalno šarmantan. Poverio mi je da se razveo i da je veoma vezan za majku. Rekao mi je da sam naišla na pravu osobu koja će pomoći da rešim brakorazvodnu parnicu i dobijem bar nešto na imovinskoj. Osetivši poverenje, prepričala sam mu svoj bračni brodolom i priznala mu da mi je majka depresivna. Kao da nije verovao da mi se desilo sve što sam mu ispričala, Milo se raspitao kod Andrije i nekih zajedničkih poznanika. Na kraju mi je ipak poverovao.

U vezi je sve bilo u redu, osim što je Milo u seksu pokazivao mnogo više volje nego umešnosti. Vođenje ljubavi delovalo je malo neprirodno, kao da mu je sve vreme bilo do nečeg drugog ili kao da je koristio cijalis, i da ni takav afrodizijak nije bio dovoljan da mu pomogne. Ali bar mi je slao cveće na kuću i posao, pomagao da plaćam kiriju i ponekad mi, kada je Marjan bio u školi, donosio hranu. Trudila sam se da ga zavolim jer sam se zahvaljujući njemu osećala poštovano, poželjno i potrebno.